

Белявіна Наталія Дмитрівна
кандидат педагогічних наук, доцент,
професор кафедри теорії, історії культури
і музикознавства Національної академії
керівних кадрів культури і мистецтв,
заслужений діяч мистецтв України
e-mail: balabas@voliacable.com

ПАРИЗЬКІ "HÔTEL PARTICULIER" ЯК ОСЕРЕДКИ КОНЦЕРТУВАННЯ У XVIII СТ.

У статті розкривається світське концертне життя у невеликих міських особняках – паризьких "hôtel particulier". Підкреслюються особливості їх архітектури та інтер'єру з овальними формами салонів та декоративним розписом у стилі рококо. Представлено історичні дані про приватне життя власників знаменитих паризьких салонів XVIII ст. Високопоставлені особи та аристократи, багаті буржуа та меценати збирали у себе видатних французьких та іноземних діячів, поетів, музикантів та артистів. Впливові, освічені та найчарівніші жінки виступали натхненницями і організаторами салонного музикування, тим самим відіграли значну роль у професіоналізації концертного життя. У таких салонах відбувалися концерти, в яких відомі музиканти-виконавці виступали як композитори, капельмейстери та керівників вечорів; вони стали осередками розвитку віртуозного концертного виконавства, нових інструментальних та оркестрових творів, таких як симфонія, соната, концерт тощо.

Ключові слова: hôtel particulier, стиль рококо, аристократичний салон, меценати, концерти, артисти-віртуози.

Белявина Наталья Дмитриевна, кандидат педагогических наук, доцент, профессор кафедры теории, истории культуры и музыковедения Национальной академии руководящих кадров культуры и искусства, заслуженный деятель искусств Украины

Парижские "hôtel particulier" как концертные центры XVIII в.

В статье раскрывается светская концертная жизнь в небольших городских особняках – парижских "hôtel particulier". Подчеркиваются особенности архитектуры, а также интерьера с овальными формами салонов и декоративной росписью в стиле рококо. Представлено исторические данные о приватной жизни владельцев знаменитых парижских салонов XVIII в. Высокопоставленные особы и аристократы, богатые буржуа и меценаты собирали у себя выдающихся французских и иностранных деятелей, поэтов, музыкантов и артистов. Влиятельные, образованные и очаровательные женщины выступали организаторами музицирования, были главным украшением салонов, а также способствовали развитию светской концертной жизни. В этих салонах происходили концерты, в которых известные музыканты-исполнители выступали как композиторы, капельмейстеры и руководители вечеров, они стали очагами развития виртуозного концертного исполнительства, новых камерно-инструментальных и оркестровых произведений, таких как симфония, соната, концерт и др.

Ключевые слова: hôtel particulier, стиль рококо, аристократический салон, меценаты, концерты, артисты-виртуозы.

Belyavina Natalia, Ph.D., associate professor, professor of theory, musicology and cultural history of the National Academy of Managerial staff of Culture and Arts, Honored Artist of Ukraine

Parisian "hôtel particulier" as the concert centres of XVIII item

In article secular concert life in small city private residences – Parisian "hôtel particulier" reveals. Features of architecture, and also an interior with oval forms of salons and a decorative list in style of rococo are underlined. It is presented the historical data about private life of owners of the well-known Parisian salons XVIII item. The High-ranking persons and the aristocrats, rich bourgeois and patrons of art collected at themselves outstanding French and foreign figures, poets, musicians and actors. The influential, formed and charming women of this time acted as organizers of playing music, were the main ornament of salons, and also promoted development of secular concert life. In these salons there were concerts in which known muzykanty-executors acted as composers, conductors and heads of evenings, they became the centres of development masterly concert execution, new instrumental and orchestral products, such as a symphony.

Key words: hôtel particulier, style of rococo, aristocratic salon, patrons of art, concerts, actors-virtuosos.

Постановка проблеми. У даному дослідженні простежується процес зародження у XVIII ст. світського концертного життя на прикладі салонних концертів у невеликих міських особняках – паризьких "hôtel particulier", де меценати з аристократичного та буржуазного кола збирали у себе видатних французьких та іноземних діячів, поетів, музикантів та артистів.

Зв'язок з науковими та практичними завданнями. В сучасних умовах, коли значно зменшуються державні форми підтримки концертного життя, а натомість активно діють комерційні, важливо виявити основні засади концертної діяльності, яка й надалі розвиватиметься професійно, однак за сприяння меценатів та в осередках малих архітектурних форм.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наголошена тематика розглядається у окремих вітчизняних дослідженнях з історії західноєвропейського музичного мистецтва, музичних стилів [1; 5; 6], інструментального виконавства [3; 4]. Однак в них не простежується значення салонного концертного життя у паризьких "hôtel particulier" [2; 7] та не висвітлюється роль їх знатних власників, а особливо впливових жінок цього часу в професіоналізації концертного життя.

Мета і завдання: простежити картину музичного життя в умовах приватного салону XVIII ст. у "hôtel particulier"; встановити роль їх власників у виникненні нових форм концертного життя; перевірити гіпотезу про те, що особливості архітектури "hôtel particulier" та інтер'єру з овальними формами сало-

нів та декоративним розписом у стилі рококо вплинули на розвиток сольного віртуозного виконавства, нових камерно-інструментальних та оркестрових жанрів, таких як симфонія, соната, концерт тощо.

У середині XVIII ст. значно активізувалась концертне життя Парижа: високопоставлені особи, навіть принци крові організовували у власних отелях блискучі вечори, куди спішили вельможі, багаті буржуа, що були заворожені світським життям, а також і красивою музикою. Л.Гінзбург пише, що "більш кваліфікованою була аудиторія тих паризьких салонів, в яких збирались крупні музиканти Франції та інших країн, відомі меценати і дилетанти" [4, 191].

Тут можна згадати про мистецькі салони в знаменитих паризьких приватних "hôtel particulier" – невеликих міських особняках французької аристократії та верхівки буржуазії. Приватність архітектури отеля забезпечена його планом: корпус із крилами-павільйонами – курделож, замкнений парадний двір – курдонер і сад. В інтер'єрі ж переважали овальні форми салонів та парадних кімнат, декоративна розкіш "настінного убору" – мальовані шпалери, різьблені панелі, ліпний орнамент з квітів та gosaile (мушлів). У живописних полотнах серед міфологічних сюжетів обирались більш інтимні і почуттєві, коли образ "швидше нагадує будуар, аніж Олімп" [2, 356-358].

Бурбонський палац був збудований у 1722-1728 рр. на лівому березі Сени для дочки Людовіка XIV – Луїзи-Франсуази де Бурбон-Конде (1673-1743), а потім відчужений 1764 р. її сину принцу Людовіку V – Жозефу де Бурбон-Конде (1736-1818), який перебудував його у стилі класицизм, а точніше в стилі версальського Grand Trianon.

Відомий скрипаль та диригент, автор опер та романсів Жан-Поль Мартіні (1741-1817) був з 1771 р. директором музики принца Конде.

Слід відзначити, що музичний салон утримувала кохана жінка (пізніше у 1798 р. дружина) Луї Жозефа Бурбон – Марія Катаріна Бриньоль (1737-1813). Марія Катаріна була дочкою посла Генуї у Франції, часто перебувала в паризьких салонах і при дворі у Версалі і вважалась однією з найкрасивіших жінок Франції. За бажанням батьків у 1757 р. стала принцесою Монако, однак на той час була вже закохана у Луї Жозефа. У 1770 р. вона розірвала відносини із супругом – принцем Монако і остаточно прибула до Франції. Однак її положення коханки було таким, що її неприязно приймали при дворі, хоча вона і мала статус "принцеси Монако".

Деякий час Марія Катаріна проживала в Отелі Lassy поряд із Бурбонським палацом, що поєднувались галереєю. А у 1772 р. вона купила землю в районі Сен Жермен, а в 1774 р. почала будувати власний Отель Монако поряд із Бурбонським палацом. Отель збудований за традиційною схемою став класичним для Парижа: курделож з монументальним портиком на фасаді, сад із протилежної сторони. Інтер'єр був спланований так, що всі кімнати були залиті світлом з вікон, що виходять у сад. З 1778 р. принцеса перебувала у власному Отелі Монако, де і проводила музичні вечори.

Цікавою є "творча" доля Отелю Конде, який був головною паризькою міською резиденцією принців Конде-Бурбон з 1612 по 1764 (1770) роки.*

Отель Конде був перебудований як міський Hôtel particulier: головний корпус виходив на просторий сад-партер відділений від внутрішнього двору кованою решіткою, тераси якого спускалась до Люксембурзького палацу. У XVIII ст. були внесені зміни в інтер'єр в "рокайльному" стилі: стелі спальні і кабінетів були розмальовані, стіни прикрашали вишукані гобелени та картини кращих художників.

У 1770 р. Людовік XV викупив у королівську власність Отель і сади. І в цьому ж році почали створювати проект його перебудови у театральне приміщення. В 1778 р. Людовік XVI передав своєму брату графу Прованському (майбутньому королю Людовіку XVIII) два палаці – великий Люксембурзький та Отель Конде.

У 1779-1782 рр. при парку цих палаців було збудований цілий мистецький комплекс для театру Комеді-Франсез. Театральна-концертна зала має форму класичного амфітеатру (півколо всередині прямокутника), а фасад прикрашає портик з ордерними колонами. З 1796 р. за ним закріпилась назва "Одеон", за прикладом грецького "Одеону" (odeion, від ode – пісня), де відбувались виступи та змагання співаків та поетів.

У 1674 р. Отель Petit-Luxembourg (Малий Люксембург) успадковує Великий Конде – Луї II Бурбон Конде, а потім його син Генрі III Жюль Бурбон-Конде. У 1709 р. його вдова почала перебудову палацу (1709-1716): побудовано нове крило, а також змінено інтер'єр – архітектором Ж.Бюфраном (1667-1754) створено монументальні сходи Boffrand із дзеркалами та багато прикрашені салони Boffrand, які були новинкою для свого часу і були названі на його честь.

У 1729 р. граф Клермон – Луї Бурбон-Конде (1709-1771) створює в отелі Академію Petit-Luxembourg, яка об'єднала вчених, артистів, архітекторів.

Граф Клермон був одіозною фігурою. З одного боку, воєначальник (генерал, лейтенант, командувач армії), державний діяч, аббат Сен-Жермен-де-Пре, великий майстер Великої ложі Франції, а з іншого, знавець мистецтв, покровитель учених, художників та артистів, академік (1753), з одного боку був другом мадам Помпадур, а з іншого коханцем танцівниці Марі-Анн де Камарго і таємно одружився із танцюркою Елізабет Клер-Ледюк.

Французький скрипаль Андре-Ноель Пажен (1721-1785), учень Тартіні, був службовцем графа Клермона і музикою займався як любитель. Він писав скрипкові сонати в італійській манері, виступав з ними в "Concert Spiritual".

Отель де Прі – Отель Конті має багату історію, пов'язану із його власниками. Отель був збудований у 1724 р. для маркізи де Прі – Жан Агнесс Бертелло де Пленеф (1698-1727), яка була фавориткою Луї IV-Анрі, герцога Бурбон-Конде (1692-1740) і була відома своїми інтригами при дворі. В салоні маркізи де Прі виступали найвідоміші музиканти Франції та інших країн. Цікаво, що вона перша почала проводити в Парижі платні концерти за підпискою.

У 1733 р. цей отель придбала Луїза Елізабет де Бурбон-Конде (1693-1775), яка замовила новий модний на той час рокайльний інтер'єр. Пізніше власником Отеля був її син – Луї Франсуа де Бурбон, принц Конті (1717 – 1776), який був одружений на дочці герцога Орлеанського – Луїзі Діані, мадемуазель де Шартр (1716-1736), яка й започаткувала мистецький салон в Отелі Конті.

Після її смерті салоном деякий час керувала, фаворитка Луї Франсуа – графиня де Буффле (1725-1800). Освічена жінка свого часу, вона залучала у салон знаменитих літераторів, і сама була автором ліричних поезій. З 1789 р. вона утримувала власний салон у маленькому отелі du Temple, який був модним центром "англоманії" та запрошувала до себе "енциклопедистів", таких як Ж.Ж.Руссо, Д.Дідро, Бомарше та ін..

З 1762 р. "музичним інтендантом" у принца Конті був Франсуа Жозеф Госсек (1734-1829). В оркестрі: скрипаль П'єр Вашон (бл.1730-?), віолончелісти Жан Батист Жансон-старший (1742-1802) та Жан П'єр Дюпор (1741-1818).

Придворним органістом з 1760 р. був Мішель Коррет (1709-1795), відомий своїми "Школами гри" на різних інструментах, а також перекладами та аранжуванням популярних творів того часу (А.Вівальді, Дж.Перголезі, навіть революційних пісень). Німець І.Шобер (?-1767) як придворний клавіріст працював з ансамблями різних складів за участі клавіру. Він вважається "творцем нової камерної музики" (Бюк с.95): замінив імпровізаційний акомпанемент на облігатну партію клавіру, а от смичкові відступаються на задній план, і навіть, можуть бути необов'язковими (ad libitum). І.Шобер писав клавірні твори для себе та інших музикантів Конті, де партія клавіру вже схожа на фортепіано.

У 1700 р. Франсуа де Роган, принц Субіз (1630-1712), придбав отель, названий на його честь – Hôtel de Soubise.

Принц Франсуа Субіз Франсуа був одружений на Анні де Роган-Шабо (1648-1709), яка була однією з красивих жінок при дворі Людовіка XIV, якою захоплювався "король-сонце". Зважаючи на високий статус власників, інтер'єр отелю був перебудований у 1705-1709 рр. в особливо вишуканому стилі. Як міський особняк Отель Субіз має головний корпус з портиком в центрі, павільони – крила, продовженням яких є знаменита овальна колонада, в центрі курдонера – сад-партер.

Наступний власник – Еркюль-Меріадек герцог де Роган-Роган (1669-1749), принц Субіз теж одружився на одній з впливових жінок свого часу Марі-Софії де Курсійон (1713-1756). Вона була онукою знаменитого "маркіза Данжо" – автора скандальних мемуарів, де розкриті звичаї королівського двору при Людовіку XIV. Марія-Софія була дуже освіченою жінкою свого часу і, завдяки власному художньому смаку, утримувала відомий паризький світський салон.

Саме для світської діяльності герцогині і принцеси Марі-Софі її чоловік – герцог Еркюль-Меріадек збудував "Салон принцеси" (1730). Центр Отелю – "Салон принцеси" – овальна зала в стилі рококо з пейзажним фоном шпалер та мереживом декору рослинного орнаменту плафона, стін, вікон, дверей, дзеркал, панелей тощо. Овальний салон, прикрашений дзеркалами та картинами, які маскують перехід від стін до стелі, які скривають прямі лінії. Виражена потреба у розкошах виявляється у зручних диванах та кріслах, кришталевих люстрах та бра, дорогоцінних іграшках та вишуканих безділках.

Надалі власником Отелю був Шарль де Роган, принц Субіз (1715-1787) – військовий діяч, маршал Франції (1758). Цікаво, що він мав репутацію гурмана та ловеласа. Так, відомо, що він був покровителем знаменитої балерини Марі-Мадлен Гімар (1743-1816), яка мала дружні стосунки із багатьма творчими діячами і теж була "прикрасою" салону Отелю Субіз.

Знаменитий скрипаль-віртуоз Дж.Б.Віотті (1755-1824) був капельмейстером принца Субіза. Творча манера Дж.Б.Віотті вирізнялась, з одного боку, віртуозністю, з іншого – благородством і патетичністю, героїкою та енергією і, одночасно, строгою простотою. Найбільш відомі його скрипкові концерти з сонатним алегро та фінальним рондо – 29 концертів для скрипки з оркестром, 12 сонат для скрипки і фортепіано, скрипкові дуети (54), струнні тріо (36), 21 струнний квартет (7 збірок струнних квартетів, 6 квартетів на народні теми).

Понад 150 років отелем Роган володів один із знатних французьких родів – Роган (Rohan-Chabot, Rohan-Guémené, Rohan-Montbazou, Rohan-Soubise, Rohan-Gié). Генрі-Луї, принц де Роган-Гемене (1745-1809) та його дружина Віктуар-Арманда-Жозефа Роган-Гемене (1743-1807) – останні власники Отелю Роган-Гемене**.

Як міський отель Отель Rohan-Guemenée складається із центрального корпусу та двох крил, що оточують курдонер, з протилежної сторони – вихід до партеру з клумбами та бордюрами. Фасад на площі Вогезів має сводчату галерею з арками. Всередині Отель оздоблений у "рокайльному" і класичному стилі: класичні білі стіни, на яких розпис з пасторальними сюжетами, оточеними золоченими рамами рослинного орнаменту в стилі рококо, великі вікна (по висоті салону), що виходять у парк, а між ними глибокі мальовничі ніші, підлога – коштовний паркет. В покоях – різнобарвні шпалери, гобелени, картини, різьблені меблі.

Відомо, що віолончеліст Жан Луї Дюпор (1749-1819) з 1768 р. як концертний виконавець брав участь у камерних вечорах принца Гемене, який був його покровителем, а скрипаль Дж.Б.Віотті (1755-1824) деякий час був його придворним музикантом.

Отелем Ламбер у XVIII р. володів фінансист Дюпен, де в салоні його дружини, уродженої Марі-Мадлен де Лафонтен збирались представники французького Просвітництва. У 1740 р., коли власницею отеля стала маркіза Емілія дю Шатле тут перебував М.-Ф.Вольтер. А коли у 1748 р. будинок придбала дружина Адама Єжи Чарторийського, Отель Ламбер став центром польської діаспори.

А найвідомішими були музичні вечори генерального королівського відкупщика А.Ж.Ж.де Ла Рупліньєра (1693–1762), які він влаштовував в Отелі по вул.Рішельє, а починаючи з 1747 р. у château de Passy – замок Пассі по rue des Marronniers (вул..Каштанів).

Alexandre Jean Joseph Le Riche de La Pouplinière – Олександр Жан Жозеф Ла Пупліньєр (1693–1762) на прізвисько Le Riche ("багач"), син головного збирача податків, генеральний королівський відкупщик та один з успішних фінансистів Парижа. Ла Пупліньєр був освіченим любителем мистецтв(писав комічні опери, балети, грав на лютні), меценатом нових імен, якого так і називали: "Меценат" (Вольтер), фінансовий "Медічі" (Мармонтель), "Апполон" (Рамо) [3, 65].

Дім ла Пупліньєра був "одночасно храмом муз та розваг". "Всі великі французькі та іноземні музиканти у всіх жанрах музики були прийняті у нього, виступали і осипані щедротами", – писав Ф.Ж.Госсек [6, 287, 296, 443]. Так, Ж.Ф.Рамо (1683-1764) п'ятнадцять років працював у Ла Пупліньєра: "створював опери, і у святкові дні під час меси грав на органі в домашній часовні, мав у своєму розпорядженні великий театр, кращих співаків і – прекрасний оркестр" [3, 64].

Оркестром Ла Пупліньєра в різні роки керували відомі музиканти: у 1737-1752 рр. – Ж.Ф.Рамо, у 1754–1755 рр. – Я.В.Стамиць (1717-1757), який був запрошений до Парижу саме Ла Пупліньєром і міг в такому оркестрі виконувати власні Симфонії для струнного оркестру [3, 64].

Ж.Ф.Госсек (1734-1829), який очолював оркестр Ла Пупліньєра аж до його розпуску у 1762 р. писав, що це був "багаточисельний музичний оркестр, що складався із знаменитих артистів" [6, 443].

В оркестрі Ла Пупліньєра було 15 музикантів, у тому числі 6 струнників, 8 духовиків та клавесин. Серед них відомі музиканти: скрипалі Я.В.Стамиць, Н.Капрон, Ж.Б.Міроглію, віолончеліст К.Граціані, тощо. Подібно до "мангеймців" вони були також композиторами, авторами симфоній та сольних інструментальних творів [5, 313].

Ла Пупліньєр "взяв на своє утримання кращі музичні концерти, які були відомі у той час; музиканти жили у нього і готували вранці разом ті симфонії, які виконувались увечері. Всі кращі музиканти, що прибували з Італії, скрипалі, співаки і співачки були прийняті, розміщені у його домі, де й кормились, і кожний намагався бути блискучим на його концертах" – писав Ж.Ф.Мармонтель [3, 646; 442].

Отже, концертна діяльність салонів у "hôtel particulier" характеризується такими ознаками:

- високопоставлені особи, багаті буржуа, впливові та освічені аристократки, найчарівніші жінки свого часу, власники Hôtel particulier були натхненницями і організаторами салонного музикування;
- у невеликому салоні-будуарі з "рокайльним" декором і прикрасами відбувалось концертування "в стилі рококо";
- представники Просвітництва – філософи, поети драматурги були активними учасниками мистецьких салонів;
- відомі музиканти – виконавці виступали в якості придворних музикантів, капельмейстерів, керівників вечорів (Ж.Ф.Рамо, Ж.П.Мартіні, Ж.Б.Віотті, Ф.Ж.Госсек);
- салони були осередками інструментальної віртуозності (скрипалі Ж.Б.Віотті, П.Вашон, Я.В.Стамиць, віолончелісти брати Ж.П. та Ж.Л.Дюпор, Ж.Б.Жансон, К.Граціані); лабораторією нових камерно-інструментальних жанрів та оркестрових творів – симфоній і концертів (Я.В.Стамиць, Ф.Ж.Госсек, Ж.Б.Віотті).

Примітки

* У XVIII ст. тут перебували із сім'ями: Людовік III Бурбон Конде (1668-1710) із дружиною – Луїзою Франсуазою (1673-1743); Людовік IV-Генріх (Анрі) Бурбон-Конде (1692-1740), який увійшов у Регентську раду при Людовіку XV, а з 1723 р. був першим міністром; Людовік V-Жозеф Бурбон-Конде (1736-1818), який у 1764 р. покинув Отель.

** Madame de Guemenee була незаурядною особою: у 1775 р. стала гувернанткою "Дітей Франції", у 1778-1782 рр. керувала штатом придворних і слуг Марії-Терезії (1778-1851).

Нажаль, у 1797 р. подружжя продають Отель Роган-Гемене у зв'язку із скандалом про банкрутство.

Література

1. Бюкен Э. Музыка эпохи рококо и классицизма / Э.Бюкен ; под. ред. проф. М.В.Иванова-Борецкого ; [пер.с немецкого В.В.Микошо]. – М. : Музгиз, 1934. – 272 с.
2. Велика ілюстрована енциклопедія історії мистецтв ; [Пер.з англ.]. – К.: Махаон-Україна, 2008. – 512 с.: іл.
3. Геника Р. История фортепиано в связи с историей фортепианной виртуозности и литературы. Эпоха до Бетховена / Р.Геника. – М. : Музыкальная торговля П.Юргенсона, 1896. – 216 с.
4. История виолончельного искусства. Виолончельная классика. Книга первая / Л.Гинзбург. – М-Л. : Музгиз, 1950. – 511 с.

5. Ливанова Т.Н. История западноевропейской музыки до 1789 года. В 2-х т. ; Т.2. / Т.Ливанова. – М.:Музыка, 1982. – 667 с.
6. Материалы и документы по истории музыки. Т.ом. II XVIII век (Италия, Франция, Германия, Англия); [пер. с итал., франц., немец., англ. под. ред. проф. М.В.Иванова-Борецкого]. – М. : Музгиз, 1934. – 604 с.
7. Plan de Turgot (1734-1739) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.dessinoriginal.com/593-plan-de-turgot-1734-1739.html>.

References

1. Biuken E. Muzyka epokhi rokoko i klassitsizma / E.Biuken ; pod. red. prof. M.V.Ivanova-Boretskogo ; [per.s nemetskogo V.V.Mikosh]. – M. : Muzgiz, 1934. – 272 s.
2. Velyka iliustrovana entsyklopediia istorii mystetstv ; [Per.z anhl.]. – K.: Makhaon-Ukraina, 2008. – 512 s.: il.
3. Genika R. Istoriia fortepiano v svyazi s istoriei fortepiannoi virtuoznosti i literatury. Epokha do Betkhovena / R.Genika. – M : Muzykal'naia trgovlia P.Iurgensona, 1896. – 216 s.
4. Istoriia violonchel'nogo iskusstva. Violonchel'naia klassika. Kniga pervaia / L.Ginzburg. – M-L. : Muzgiz, 1950. – 511 s.
5. Livanova T.N. Istoriia zapadnoevropeiskoi muzyki do 1789 goda. V 2-kh t. ; T.2. / T.Livanova. – M.:Muzyka, 1982. – 667 s.
6. Materialy i dokumenty po istorii muzyki. Tom.II XVIII vek (Italiia, Frantsiia, Germaniia, Angliia); [per. s ital., frants., nemets., angl. pod. red. prof. M.V.Ivanova-Boretskogo]. – M. : Muzgiz, 1934. – 604 s.
7. Plan de Turgot (1734-1739) [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.dessinoriginal.com/593-plan-de-turgot-1734-1739.html>

УДК 791.43.01

Демещенко Віолета Валеріївна
кандидат історичних наук, доцент,
директор Інституту мистецтв
Національної академії керівних кадрів
культури і мистецтв
e-mail: viola.6@mail.ru

ТВОРЧІ ПОШУКИ ВИДАТНОГО УКРАЇНСЬКОГО РЕЖИСЕРА СЕРГІЯ ПАРАДЖАНОВА

У статті розглядається творчий шлях видатного українського кінорежисера Сергія Параджанова – режисера-новатора ХХ століття, митця українського поетичного кінематографу, що залишив слід і у світовому кіно. Режисер був яскравим представником незалежного мистецтва, що сформувалося в Україні під час політичної "відлиги". Параджанов отримав широке визнання в українській, грузинській, та вірменській кінематографії, його картини вирізняються професійною майстерністю, глибоким філософським мисленням, знанням національного фольклору і музики, виразністю кіномови. Поетичністю, живописністю та музичністю пронизані всі його кінокартини.

Ключові слова: література, фреска, кіноживопис, кіномузика, фільм, кінокартина, сценарій, кінорежисура.

Демещенко Виолетта Валерьевна, кандидат исторических наук, доцент, директор Института искусств Национальной академии руководящих кадров культуры и искусств

Творческие поиски выдающегося украинского режиссера Сергея Параджанова

В статье рассматривается творческий путь выдающегося украинского кинорежиссера Сергея Параджанова – режиссера-новатора ХХ века, художника украинского поэтического кинематографа, который оставил после себя след и в мировом кинематографе. Режиссер был ярким представителем независимого искусства, сформировавшегося в Украине во времена политической "оттепели". Параджанов получил широкое признание в украинской грузинской и армянской кинематографии. Его картины отличаются профессиональным мастерством, глубоким философским мышлением, знанием национального фольклора и музыки, выразительностью киноязыка. Поэтичностью, живописностью и музыкальностью пронизаны все его картины.

Ключевые слова: литература, фреска, коллаж, киноживопись, киномузыка, фильм, кинокартина, сценарий, кинорежисура.

Demeschenko Violetta, Ph.D., Associate Professor Director of the Institute of Arts, the National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts

Creative search of the famous Ukrainian directed by Sergei Paradjanov

In article discusses creative path of prominent Ukrainian filmmaker Sergey Parajanov who was producer-innovator of the twentieth century and artists of Ukrainian poetic cinema which left a footprint in the world cinema. Producer was a prominent representative of Independent art which was formed in Ukrainian during the political "thaw". Parajanov received wide recognition as a producer in Ukrainian, Georgian and Armenian cinematography of his films include professional skill profound philosophical thinking, knowledge, of national folklore and music expressive language film. Poetry? Pictorial and musicality are imbued with all his films.

Keywords: literature, fresco, painting in film, music in film, cinema, motion picture, screenplay, film direction.